

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Postadresse:
Postboks 8059
Dep
0031 Oslo

Besøksadresse:
Tollbugata 20

Internett:
www.imdi.no

E-post:
post@imdi.no

Sentralbord:
24 16 88 00

Telefaks:
24 16 88 01

Org.nr:
987 879 696

Bankkonto:
7694.05.12693

DERES REF

VÅR REF

DATO

14-03365-2.LHA

19.2.2015

Svar på høring: Forslag om endringer i forskrift om foreldrebetaling i barnehager

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) viser til brev av 1.12. 2014 fra Kunnskapsdepartementet. Brevet gjelder høring om forslag om endringer i forskrift av 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager. Målet med endringene skal være å legge til rette for at flere får mulighet til å benytte tilbud om barnehageplass. IMDi støtter en utvikling hvor man i større grad sikrer at lavinntektsfamilier får en reell mulighet til å benytte barnehage. I Norge utgjør barnefattigdom ut fra EUs definisjon 6,7 %. Endring av foreldrebetaling i barnehager kan være et skritt i riktig retning for å redusere barnefattigdom.

Bakgrunn

Over halvparten av alle barn i økonomisk utsatt familier har innvandrerbakgrunn, og andelen er økende (SSB 2015). De aller fleste barna som bor i et hushold med vedvarende lavinntekt i Oslo, har innvandrerbakgrunn (Riksrevisjonen 2014). Samtidig ser vi at det er store sosioøkonomiske forskjeller i bruken av barnehage, og at barn med innvandrerbakgrunn benytter barnehage i mindre grad enn resten av befolkningen. De som går i barnehage, går der i færre år (starter senere) (Fafo-rapport 2014:44). Deltakelse i barnehage påvirker barns språkutvikling, og kan også ha positive langtidseffekter for barns utdanningsnivå og arbeidsmarkedstilknytning i voksen alder (NOU 2010:7/2012:1). Det er derfor en målsetning å øke deltakelse i barnehage blant minoritetsspråklige barn, slik at flest mulig får styrket sine norskkunnskaper og er best mulig forberedt på skolestart.

Støtter redusert foreldrebetaling

Dagens ordning fungerer etter vår vurdering ikke etter hensikten Forslaget om å innføre et krav til kommunene om at foreldrebetalingen maksimalt skal utgjøre 6 % av familiens samlede inntekt er en forbedring, tatt i betraktning de store forskjellene i praksis som eksisterer mellom kommunene i dag. Det setter et tydeligere krav til kommunene enn dagens regelverk. IMDi støtter forskriftsendringer som i større grad forplikter kommunene til å ha inntektsgradert

betaling. IMDi vil imidlertid imøtese en videre utvikling på området, hvor prosentsatsen over tid bør reduseres ytterligere.

Departementet trekker selv fram Sverige som eksempel, hvor alle kommuner, på tross av at ordningen er frivillig, har innført maksimalbetaling på 3 % av foreldrenes inntekt. Dette ville være en større hjelp for mange som har det vanskelig økonomisk.

Fritak for barnefamilier med lavest betalingsevne

Forskning har vist at barnehagen er en viktig arena både for integrering og for barns språkutvikling. Gode språk- og sosiale ferdigheter vil være sentrale elementer for god inkludering i skole og samfunnsliv senere. Erfaringer med tiltaket gratis kjernetid i barnehage viser at reduksjon i foreldrebetalingen bidrar – sammen med elementer som aktivt rekrutteringsarbeid og lavterskeltilbud som rekrutteringsarena – til å rekruttere flere minoritetsspråklige barn til barnehage.

IMDi støtter forslaget til endringer i forskriftens § 3 tredje ledd om å tilby fritak fra foreldrebetaling for barnefamilier med lavest betalingsevne. Departementet foreslår en endring i forskriftens § 3 tredje ledd til “Kommunen skal ha ordning som kan tilby barnefamilier med lavest betalingsevne fritak for foreldrebetalingen”. Departementet påpeker at “lavest betalingsevne” skal defineres av kommunene selv. Med de erfaringene som er gjort under eksisterende regelverk, hvor kommunene i veldig ulik grad innfrir bestemmelser om redusert foreldrebetaling, stiller vi spørsmål ved om barnefamilier med “lavest betalingsevne” vil bli ivaretatt tilstrekkelig, også ved de nye forslagene. Dersom man i enkelte kommuner vil kunne få fritak fra foreldrebetaling, bør dette etter vår vurdering være en generell regel som gjelder hele landet. I tillegg bør det også vurderes fritak for det fjerde barnet i barnerike familier med lav inntekt.

Søknadsbasert ordning

Forslaget innebærer at reduksjon i foreldrebetaling fortsatt vil være søknadsbasert. Departementet vurderer at det er viktig at søknadsprosessen er enkel slik at de som har rett til en reduksjon ikke hindres av en vanskelig søkeprosess. I en undersøkelse om språktilbud til 3-5-åringer med minoritetsspråklig bakgrunn som ikke går i barnehage (Fafø-rapport 2014:23) påpekes det at måten selve søknadsprosessen til barnehage er lagt opp på, kan fungere som en barriere mot deltakelse. Svake norskferdigheter, kombinert med det at man må søke på nett, med digitale koder, gjør søknadsprosessen vanskeligere. IMDi vil foreslå at det blir laget et felles søknadssystem for alle kommuner som er så enkelt å betjene at det vil være minimalt som skal skrives. For at alle skal kunne benytte seg av rettigheter til redusert foreldrebetaling, er det i tillegg avgjørende at kommunene tilbyr hjelp i søknadsprosessen, og dette vil også gjelde søknad om redusert foreldrebetaling.

Det legges opp til årlige søknader om redusert foreldrebetaling. IMDi stiller spørsmål om det vil kunne føre til misforståelser, da man ikke trenger søke om barnehageplass på nytt. Spørsmålet er også om informasjon, veiledning og konkret hjelp til søknader er tilstrekkelig for at regelverksendringene skal implementeres på en god måte. Både helsestasjoner, NAV og ikke minst barnehagene selv bør vurderes om de kan tildeles ansvar for å gi hjelp og veiledning.

Inntektsgrunnlag

Foreldrenes økonomi er trolig en av de viktigste hovedgrunnene til at barn ikke kan delta i barnehage. Det er foreslått å bruke selvangivelsen som grunnlag for foreldrebetalingen. Dette er for de fleste et godt redskap der man ser på husholdningens samlede inntekter. Utfordringen er at i mange fattige familier så kan tilknyttingen til arbeidslivet være ustabil. Det er ikke gitt at inntektene i det forrige året vil være de samme det året da barnet skal begynne i barnehagen. En annen utfordring er at mange nyankomne innvandrere ikke har en selvangivelse det første året. På bakgrunn av dette foreslås det at det innføres enkelte unntak om å bruke siste års selvangivelse som den eneste dokumentasjon for foreldrenes inntekt.

IMDi støtter departementets forslag om at husholdningens samlede kapital- og personinntekt legges til grunn. Det er husholdningens inntekter som danner grunnlag for barnets sosioøkonomiske situasjon og ikke en fraværende forelder som i noen tilfeller er bosatt utenlands. Barnebidraget bør holdes utenfor. Barnebidraget skal tilkomme barnet og ikke bruke til annet enn forsørgelse av barnet. Det kan utgjøre en forskjell for fattige familier, og det er viktig i denne sammenheng. Det vil gi en likebehandling for alle enslige som har en vanskelig økonomisk situasjon. Selv om noen enslige har fått samboer, vil det ikke være like naturlig at samboers inntekt skal gå til daglig omsorg for barnet som mat og klær, fritid, osv. En slik ordning vil etter vår vurdering være enklere å administrere enn å regne ut et påslag av samboers inntekt og inkludere barnebidrag som ikke alle betaler slik de skal.

Med hilsen
for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Randi Kleven
regiondirektør

Henrik Cafer Cenar
seksjonsleder
Saksbehandler: Lisa Hartmark, seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk!